

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЖУРНАЛІСТИКИ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного
факультету

Юрій БІДЗІЛЯ Юрій БІДЗІЛЯ
«*01*» *липня* 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОРФОЕПІЧНИЙ ПРАКТИКУМ

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	06 Журналістика
Спеціальність	061 Журналістика
Освітня програма	Журналістика
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни **«Орфоепічний практикум»** для здобувачів вищої освіти галузі знань **06 Журналістика** спеціальності **061 Журналістика** освітньої програми **«Журналістика»**.

Розробник: *Гецько Ганна Іванівна*, кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні **кафедри журналістики**

Протокол № 12 від 27 червня 2024 року

Завідувач кафедри Євген СОЛОМІН

Схвалено науково-методичною комісією **філологічного факультету**.

Протокол № 9 від 28 червня 2024 року

Голова науково-методичної комісії Галина ШКУРКО

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	2-й	2-й
Кількість модулів – 1	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3	3-й	3-й
	Лекції:	
	–	–
	Практичні (семінарські):	
	–	–
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
	44 год.	12 год.
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	46 год.	78 год.

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Орфоепічний практикум**» є дати студентам необхідний теоретичний коментар щодо вимовних норм української літературної мови, запропонувати систему тренувальних вправ для їх засвоєння; допомогти їм виробляти звичку самостійно контролювати своє мовлення; виховувати почуття відповідальності за власні мовленнєві дії, мовленнєву культуру радіостанції чи телеканалу загалом.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі соціальних комунікацій, що передбачає застосування положень і методів соціальнокомунікаційних та інших наук і характеризується невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК08. Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК11. Здатність спілкуватися державною мовою.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК01. Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності.

СК03. Здатність створювати медіапродукт.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовою вивчення навчальної дисципліни «**Орфоепічний практикум**» є опанування навчальної дисципліни ОК19. Медіалінгвістика (Фонетика).

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Журналістика**» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПР):

Програмні результати навчання	Шифр ПР
Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції.	ПР02
Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою.	ПР11
Генерувати інформаційний контент за заданою темою з використанням доступних, а також обов'язкових джерел інформації.	ПР14
Створювати грамотний медіапродукт на задану тему, визначеного жанру, з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення.	ПР15

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Орфоепічний практикум**»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПР
Здобувач вищої освіти створює та озвучує тексти професійного спрямування або іншого інформаційного продукту для радіо чи телеєфіру з дотриманням норм літературної вимови; здатен вести прямі включення, радіо- та телеєфіри.	ПР02
Здійснення безпосереднього та опосередкованого спілкування у професійній діяльності як висококультурна національномовна особистість, яка вміло послуговується виробленим нормативним, інтонаційно-виразним мовленням, технікою правильної вимови, відпрацьованим мовленнєвим (інтонаційним) диханням та правильною дикцією.	ПР11
Уміє застосовувати знання з української орфоєпії та акцентуації для створення журналістських текстів, використовуючи доступні, а також обов'язкові джерела інформації.	ПР14
Уміє ефективно послуговуватися голосовими можливостями й уміннями для досконалого акту комунікації медійника, зокрема при створенні медіапродукту, з урахуванням каналу його поширення чи платформи оприлюднення.	ПР15

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни «**Орфоепічний практикум**» є: залік; модульна контрольна робота; поточне оцінювання, яке включає: відпрацювання практичних вправ для правильної артикуляції, запис аудіо-, відеоматеріалів, монологічну відповідь студента на окреме питання теми лабораторного заняття; запитально-відповідна бесіда під час пояснення проблемного питання на лабораторному занятті; доповідь, презентацію.

Під час вивчення дисципліни використовуються такі *методи*: словесні (пояснення, навчальні дискусії), візуальні (презентації), проблемно-пошукові (аналіз рольових ситуацій), індуктивні та дедуктивні, інтерактивні (індивідуальні та групові проекти, дискусії).

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: групове та індивідуальне опитування; виконання практичних вправ; медіаповідомлення для радіо-, телеєфіру; мовленнєвий портрет однокласника; створення аудіо- та відеоматеріалів.

Форма модульного контролю: модульна контрольна робота, що включає підготовку індивідуального або групового освітнього проекту (навчальне відео), з демонстрацією навичок застосування нормативного, інтонаційно-виразного мовлення, техніки правильної

вимови, відпрацювання мовленнєвого (інтонаційного) дихання та правильної дикції; вироблення вмінь підбирати потрібну інтонацію, яка б відповідала змістовому наповненні відео та виражала всі його особливості.

Форма підсумкового семестрового контролю: залік у формі усної відповіді; підсумкова залікова оцінка може бути виставлена за поточного оцінювання – за сумою балів, набраних здобувачем на практичних заняттях і під час модульної контрольної роботи. Сума балів за всі види робіт визначається в межах 100 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне оцінювання та самостійна робота											Модульна контроль на робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	40	100
3	3	6	6	6	6	6	6	6	6	6		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Лабораторні заняття (перевірка засвоєння теоретичного матеріалу)	22	15
Виконання практичних вправ для правильної артикуляції	20	10
Створення аудіо / відеоматеріалів	4	20
Мовленнєвий портрет однокласника (презентація)	1	5
Фіксація орфоепічних та акцентуаційних помилок	20	10
Модульна контрольна робота	1	40
Разом		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульний контроль є необхідним елементом модульно-рейтингової технології навчального процесу. Модульна контрольна робота з навчальної дисципліни «**Орфоепічний практикум**» проводиться один раз на семестр, згідно з розкладом модульних контролів. До модульної контрольної роботи допускаються здобувачі, які виконали всі види практичних завдань. До початку модульної контрольної роботи студенти мають мати поточні підсумкові бали за лабораторні заняття.

Виконання модульної контрольної роботи передбачає створення індивідуального або групового (5-6 осіб) проєкту (навчальне відео до 5 хв. – індивідуальна робота; до 20 хв. – групова робота). Попередньо обговорюється і затверджується сценарій. При оцінюванні відеороботи звертається увага на логічність та структурованість відеоряду, нормативність, чіткість, інтонаційну виразність мовлення, техніку правильної вимови тощо.

Максимальна кількість балів, одержаних під час модульної контрольної роботи, становить 40 балів.

Перескладання підсумкового модульного контролю студентами, які отримали рейтинговий бал за модульний цикл, що відповідає незадовільній оцінці, проводиться не пізніше двох тижнів після атестаційного.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Зараховано (90–100 балів, А) заслуговує здобувач, котрий всебічно, системно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом; вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях; засвоїв основну й ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває; вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

Зараховано (82–89 балів, В) заслуговує здобувач, котрий повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях; має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування; під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправляє, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу.

Зараховано (74–81 бал, С) заслуговує здобувач, котрий у загальному роботу виконав, але відповідає на заліку з певною кількістю помилок; вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність; опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою.

Зараховано (64–73 бали, D) заслуговує здобувач, котрий знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії; виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок; ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;

допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення;

Зараховано (60–63 бали, E) заслуговує здобувач, котрий володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

Не зараховано (35–59 балів, FX) виставляється здобувачеві, котрий виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань;

Не зараховано (0–34 бали, F) виставляється здобувачеві, котрий володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім; допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою; не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи здобувача протягом семестру.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Шкала ECTS	Диференційована шкала	Недиференційована шкала	Мінімальний бал – максимальний бал
A	Відмінно	Зараховано	90–100
B	Добре		82–89
C	Добре		74–81
D	Задовільно		64–73
E	Задовільно		60–63
FX	Незадовільно	Не зараховано	35–59
F	Незадовільно		0–34

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Теми лабораторних занять

Тема 1. Орфоепічні норми та їх значення у професійній діяльності журналіста. Мішано-діафрагмаційне дихання – основа техніки мовлення. Професійні властивості та гігієнічні вимоги до голосу.

Тема 2. Основні вимовні норми у системі українського вокалізму. Методика оволодіння правильною вимовою звуків.

Тема 3. Основні вимовні норми у системі українського консонантизму. Тренування вимови складних звукових комплексів.

Тема 4. Основні закони милозвучності української мови. Корекція неорганічних вад мовлення.

Тема 5. Ритміко-інтонаційна організація мовного потоку. Основні фонетичні одиниці мовлення. Наголос. Інтонація та мелодика.

Тема 6. Артикуляційно-орфоепічний практикум. Особливості наголошування іменників у професійному мовленні.

Тема 7. Артикуляційно-орфоепічний практикум. Особливості наголошування займенників у професійному мовленні.

Тема № 8. Артикуляційно-орфоепічний практикум. Особливості наголошування прикметників у професійному мовленні.

Тема № 9. Артикуляційно-орфоепічний практикум. Особливості наголошування числівників у професійному мовленні.

Тема № 10. Артикуляційно-орфоепічний практикум. Особливості наголошування прислівників у професійному мовленні.

Тема № 11. Дикція в усному мовленні та методика оволодіння нею. Особливості наголошування дієслів у професійному мовленні.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна/заочна					
	усього	у тому числі				
		Лекції	Практичні семінари	Лабораторні	Індивідуальна робота	Самостійна робота
Модуль 1.						
Тема 1. Орфоепічні норми та їх значення у професійній діяльності журналіста. Мішано-діафрагмаційне дихання – основа техніки мовлення. Професійні властивості та гігієнічні вимоги до голосу.	8/9			4/2		4/7
Тема 2. Основні вимовні норми у системі українського вокалізму.	9/9			4/2		5/7

Методика оволодіння правильною вимовою звуків.						
Тема 3. Основні вимовні норми у системі українського консонантизму. Тренування вимови складних звукових комплексів.	9/9			4/2		5/7
Тема 4. Основні закони милозвучності української мови. Корекція неорганічних вад мовлення.	8/9			4/2		4/7
Тема 5. Ритміко-інтонаційна організація мовного потоку. Основні фонетичні одиниці мовлення. Наголос. Інтонація та мелодика.	8/7			4/		4/7
Тема 6. Артикуляційно-орфоепічний практикум. Особливості наголошування іменників у професійному мовленні.	8/9			4/2		4/7
Тема 7. Артикуляційно-орфоепічний практикум. Особливості наголошування займенників у професійному мовленні.	8/7			4/		4/7
Тема 8. Артикуляційно-орфоепічний практикум. Особливості наголошування прикметників у професійному мовленні.	8/7			4/		4/7
Тема 9. Артикуляційно-орфоепічний практикум. Особливості наголошування числівників у професійному мовленні.	8/7			4/		4/7
Тема 10. Артикуляційно-орфоепічний практикум. Особливості наголошування прислівників у професійному мовленні.	8/7			4/		4/7
Тема 11. Дикція в усному мовленні та методика оволодіння нею. Особливості наголошування дієслів у професійному мовленні.	8/10			4/2		4/8
Разом за модуль	90/90	6/4		44/12		46/78
Разом за семестр	90/90	6/4		44/12		46/78

6.3. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна

1.	Орфоепічні норми та їх значення у професійній діяльності журналіста. Мішано-діафрагмаційне дихання – основа техніки мовлення. Професійні властивості та гігієнічні вимоги до голосу.	4	2
2.	Основні вимовні норми у системі українського вокалізму. Методика оволодіння правильною вимовою звуків.	4	2
3.	Основні вимовні норми у системі українського консонантизму. Тренування вимови складних звукових комплексів.	4	2
4.	Основні закони милозвучності української мови. Корекція неорганічних вад мовлення.	4	2
5.	Ритміко-інтонаційна організація мовного потоку. Основні фонетичні одиниці мовлення. Наголос. Інтонація та мелодика.	4	–
6.	Артикуляційно-орфоепічний практикум. Особливості наголошування іменників у професійному мовленні.	4	2
7.	Артикуляційно-орфоепічний практикум. Особливості наголошування займенників у професійному мовленні.	4	–
8.	Артикуляційно-орфоепічний практикум. Особливості наголошування прикметників у професійному мовленні.	4	–
9.	Артикуляційно-орфоепічний практикум. Особливості наголошування числівників у професійному мовленні.	4	–
10.	Артикуляційно-орфоепічний практикум. Особливості наголошування прислівників у професійному мовленні.	4	–
11.	Дикція в усному мовленні та методика оволодіння нею. Особливості наголошування дієслів у професійному мовленні.	4	2
Разом		44	12

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	<i>Переглянути</i> художній фільм Тома Гупера «Король говорить» (2010). <i>Зафіксувати способи (методику, вправи)</i> , завдяки яким британському королю Георгу VI вдалося подолати вади мовлення, аби стати голосом народу.	4	7
2.	<i>Виявити і зафіксувати</i> в українських радіоефірах (на вибір студента) помилки щодо вимови голосних звуків.	5	7
3	<i>Виявити і зафіксувати</i> в українських радіоефірах порушення у вимові приголосних звуків та звукосполучень.	5	7

4.	Опрацювати наукову публікацію <i>Сербенська О. Основні параметри милозвучності української мови. Теле- та радіожурналістика, 2016. Вип. 15. С. 258-266. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tir_2016_15_38</i>	4	7
5.	Підготувати презентацію на тему «Особливості мовлення однокласника», у якій звернути увагу на особливості вимови голосних, приголосних звуків, звукосполучень, правильність наголошування слів. Відпрацювати читання авторського тексту (на вибір студента) з питальною, розповідною, окличною інтонацією.	4	7
6.	Підготувати і записати авторське аудіоповідомлення на тему «Інформаційні агентства України» з відпрацюванням правильної вимови власних назв та аббревіатур.	4	7
7.	Підготувати й записати авторський новинний аудіотекст із дотриманням нормативного наголошування займенників.	4	7
8.	Опрацювати наукову публікацію <i>Комарова З. Кодифіковані норми подвійного наголошування прикметників. URL: https://docplayer.net/65412825-Kodifikovani-normi-podviynogo-nagolos-huvannya-prikmetnikiv.html</i> Підготувати і записати інтерв'ю у двох форматах (текстовий і аудіоформат). У текстовому варіанті слова, що мають складну вимову, записати фонетичною транскрипцією.	4	7
9.	Створити і записати у радіостудії оригінальний аудіотекст на тему «Розпорядок дня сучасного студента», дотримуючись норм наголошування числівників в українській мові.	4	7
10.	Створити й записати у радіостудії аудіотекст на тему: «Сучасне журналістське розслідування: основні ризики та переваги», дотримуючись акцентуаційних норм.	4	7
11.	Підготувати і записати авторську радіопрограму (жанрова приналежність на вибір студента).	4	8
Разом		46	78

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Обладнання: ноутбук, проектор, підручники, навчальні посібники, орфоепічні словники.

Програмне забезпечення: ліцензійне програмне забезпечення для персональних комп'ютерів, надане у рамках міжнародного проєкту Erasmus+ KA2 «DESTIN – Журналістська освіта задля демократії в Україні: розробка стандартів, доброчесність та професіоналізм» (<http://destin.uzhnu.edu.ua/home-en/>), сервіси та послуги «Google», «Microsoft Office» (Word, PowerPoint), «Prezi» (Presentation Software), Сайт відділення журналістики (<https://mediadep.uzhnu.edu.ua/>).

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Гецько Г.І. Орфоепічний практикум: навчально-методичний посібник для проведення лабораторних занять (для студентів спеціалізації «Журналістика»). Ужгород: ФОП Сабов А.М., 2022. 60 с.
2. Грицан Н.В. Техніка сценічного мовлення: навч.-методичний посібник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Івано-Франківськ, 2020. 286 с.
3. Башманівська Л.А., Башманівський В.І. Дикція й емісія голосу. Виразність професійного мовлення журналіста: навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів і дистанційного навчання. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 108 с.
4. Кобзар Т.В. Орфоепія. Дикція. Мовленнєвий тренінг: навч. посіб.; Київ. нац. ун-т театру, кіно і телебачення ім. І. К. Карпенка-Карого. Київ : Ліра-К, 2024. 174 с.
5. Сербенська О. Голос і звуки рідної мови. Львів: Апріорі, 2020. 280 с.

Допоміжна література

6. Багмут А.Й., Борисюк І.В., Олійник Г.П. Інтонаційна виразність звукового мовлення засобів масової інформації. Київ, 1994. 168 с.
7. Багмут А.Й. Інтонія спонтанного мовлення. Київ: Наукова думка, 1985. 216 с.
8. Бойко В. Проблема орфоєпії української літературної мови. *Мовознавство*. 1987. № 11. С. 12–14.
9. Борисюк І.В. Форми і функції інтонації українського спонтанного мовлення. Київ: Наукова думка, 1990. 200 с.
10. Ваніна О. Значення голосу і манери говорити для теле- і радіожурналістів. *Телевізійна й радіожурналістика: зб. наук.-метод. праць*. Львів, 2002.
11. Винницький В.М. Акцентуаційні етюди: монографія. Львів – Жовква: Місіонер, 2004. 280 с.
12. Винницький В. Українська акцентна система: становлення, розвиток. Львів: Бібльос, 2002. 578 с.
13. Винницький В.М. Функційне навантаження українського наголосу. Львів: ДП «Видавничий дім «Укрпол», 2010. 373 с.
14. Гальчук І. Акцентуаційна адаптація запозиченої лексики в українській мові: (наголошення слів бутик і дискурс). *Українська мова*. 2006. № 3. С. 58–66.
15. Головашук С. Словник наголосів. Київ: Наукова думка, 2003. 319 с.
16. Гливінська Л. Сучасна українська мова. Фонетика. Орфоєпія: навч. посіб. Київ: Логос, 2010. 416 с.
17. Дьячук С.В. Порушення милозвучності української мови в сучасних ЗМК. *Держава та регіони*. 2013. № 2. С. 74–76.
18. Єлісовенко Ю. П. Культура і техніка мовлення в телерадіожурналістиці. *Стиль і текст: Зб. наук. праць*. Вип. 2. 2001. С. 168–175.
19. Задорожний В.Б. Наголос як словотвірний чинник. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія 9: Сучасні тенденції розвитку мов. 2015. № 12. С. 58–63.
20. Задорожний В.Б. Про причину постійної наголошуваності префікса ви- в дієсловах доконаного виду. *Мовознавство*. 2003. № 4. С. 66–75.

21. Залюбовська Л. Особливості орфоепії в мові засобів масової інформації. *Мандрівець*: Видання «Наукових записок Національного ун-ту «Києво-Могилянська Академія». 2008. Вип. 2. С. 71–76.
22. Іщенко О.С. Голосні звуки української мови залежно від темпу мовлення. Київ: Інститут української мови НАН України, 2012. 220 с.
23. Караман С.О., Караман О.В. Орфоепічний тренінг: Посібник. КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2011. 180 с.
24. Климова К.Я. Основи культури і техніки мовлення: навчальний посібник. Київ: Ліра-Київ, 2007. 240 с.
25. Наконечна Л.Б. Сучасна українська мова: Фонетика. Орфоепія. Морфонологія. Графіка. Орфографія: посібник. Вид. 2-ге, доповнене і перероблене. Івано-Франківськ: НАІР, 2014. 108 с.
26. Наконечний М.Ф. З історії орфоепічних норм сучасної української мови: (Про одну традиційну рису укр. літ. вимови). *Питання літературознавства і мовознавства*. 1965. Вип. 1. С. 57–62.
27. Овчинникова О. П'ять кроків до гарного мовлення. Мовленнєва комунікація: техніка мовлення. Одеса, 1997. 120 с.
28. Орфоепічний словник української мови: В 2 т.: Близько 140 000 слів / За ред М.М. Пещак, В.М. Русанівського; Уклад.: М.М. Пещак та ін.; НАН України; Український мовно-інформаційний фонд; Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні. Київ: Довіра, 2001–2003. Т. I. 955 с.; Т. II. 918 с.
29. Орфоепічний словник української мови: в 2 т. / уклад.: М.М. Пещак та ін. Київ : Довіра, 2001, 2003.
30. Плющ Н.П., Бондаренко В.В. Сучасна українська мова. Орфоепія: навч. посіб. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2009. 207 с.
31. Погрібний М.І. Орфоепічний словник. Київ: Рад школа, 1984. 629 с.
32. Погрібний М.І. Словник наголосів української літературної мови. Київ: Рад. школа, 1959. 602 с.
33. Сербенська О.А. Ефірне мовлення у взаєминах з усною мовою. *Телевізійна й радіожурналістика: зб. наук.-метод. праць*. Львів, 2002. С. 32–37.
34. Стахів М. Український комунікативний етикет: навчально-методичний посібник. Київ: Знання, 2008. 245 с.
35. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка: Практикум / За ред. М. Фащенко. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 176 с.
36. Томан І. Мистецтво говорити. Київ: Політвидав України, 1989. 257 с.
37. Тоцька Н. Засоби милозвучності української мови. *Дивослово*. 2012. №12(669). С. 38–43.
38. Українська мова: Орфографія. Орфоепія: Тестові завдання: навч. посіб. / За ред. М.Л. Микитин-Дружинець. Київ: ВЦ «Академія», 2009. 336 с.
39. Штурнак О. Інтонаційна виразність – важливий елемент телевізійного тексту. *Вісник Львів. нац. ун-ту*: Серія: журналістика. Львів, 2007. Вип. 7. С. 154–160.
40. Ярмолінська М.В. Проблема визначення й історія вивчення української евфонії. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*. 2017. Вип. 34. С. 96–109.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

41. Вправи для покращення дикції від Наталки Пазюк. #ЯхочуЗтобоюГоворити: YouTube-канал. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=6Vdu73pICj0>
42. Гарна вимова: YouTube-канал. URL: <https://bit.ly/3D3vNrt>

43. Електронна бібліотека Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка. URL: <http://journalib.univ.kiev.ua/>
44. Львівська національна наукова бібліотека ім. В. Стефаника. URL: <https://www.lsl.lviv.ua/index.php/uk/golovna2/>
45. Мовна майстерня Ореста Масника. URL: https://www.tiktok.com/@orestmasnyk_coach/video/7407714728870497542
46. Найдовша скоромовка у світі. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=5s0MwmxOFAI>
47. Наукова бібліотека Ужгородського національного університету. URL: <https://www.lib.uzhnu.edu.ua/>
48. Національна бібліотека України ім. В. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>
49. Орфоепічний словник української мови. URL: <https://1673.slovaronline.com/>
50. Погрібний М.І. Українська літературна вимова. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=2vil7mIvK04>
51. Транскрипція. Словозміна. URL: <https://goroh.pp.ua/>